Փուճջը ՇԱԲԱԹ օրերը կը հրատարակուի :

Տարեկան բաժանորդագինն է երկու եւ կես արծաթ Մէճիտ կանխիկ վճարելի, թէ մայրաքաղաքիս եւ իւր արուարձանաց եւ թէ գաւառաց համար :

Վեց եւ երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ կրնդունուի :

Տեղական եւ գաւառական թղթատարութեան ծախքը խմբագրութիւնը պիտի վճարէ :

Հատը 40 փարայ է, եւ կգտնուի մասնաւորապէս Պաճճա-Գափուս ջրավաճառ եւ գրավաճառ Պօղոս եւ Յակոբ աղայից խանութները :

ՓՈՒՇՋ

Ծանուցման տողը 3 դրուշ է մէկ անգամի համար : Աւելի աժան կըլլայ աւելի անգամներու համար :

Խմբագրութեան վերաբերեալ որ եւ է գիր ուղղելի առ՝ Տճօրեն-Տէր Հ. Ս. Ալատճատեան Կ. Պօլիս Պալըզ-բազար Նաֆիյէ խան վերի յարկ թիւ 16 :

ADRESSE
H. S. ALADJADJIAN
Directeur du journal Armenien Pountch
—16 Nafié-Han . Balouk-Pazar 16—
Constantinople

ԱԶԳԱՅԻՆ

Քննութիւն Պէտ մը : — Փունջի չարունակ ընթերցող աղնիւ ազգայինք անշուշտ կը վկայեն թէ նոքա գլխաւոր ուղղութիւնն է անձնական քննութիւն պահանջել երբ ազգային պաշտօնական չրջանակին մէջ զեղծում մը, յանցաւորութիւն մը, հաշուական խնդիր մը լսուի և հասարակաց կասկածանաց ու դատեցակցութեան տեղի տրուի : Կը վկայեն անշուշտ թէ Փունջի ուղղութիւնն եղած է՝ այս և ուրիշ առիթներով քարոզել միշտ թէ յանցաւորութիւնը, զեղծումնը և այլը առանց քննութեան և առանց պարտաւորաշատ տնօրինութեան մնալով՝ անկարգութիւնը անարգել կը յառաջանայ Ազգին մէջ և մեծ վնաս Ազգին, և հետևաբար առաքինութիւնն ու բարեկարգութիւնը կօտարանան իսպառ, և կարելի չլինիը տեսնել ազգային բարեկարգ վարչութիւն :

Աւասիկ անաչառ քննութիւն պահանջելու տխուր հարկի մը մէջ կը գտնուի Փունջ այս օրերս : Մանզումէի-Էֆքեար լրագիրն անցեալ շաբաթ օր օրիորդի մը ստորագրութեամբ նամակ մը հրատարակեց, յորում ԵՆԻՃԱՒԱՒ առաջնորդ Տ. Հմայեակ Եպիսկոպոսի համար անբարոյականութեան ծանր վարմունք մը վերագրեալ էր, որ իբր թէ տեղի ունեցեր է եկեղեցւոյ մէջ սրբազան ժամերգութեանց ժամանակ : Այս նամակը մեծ գայթակղութեան պատճառ եղած է. շաբաթ օրէն հետէ ազգայնոց ամէն դասուց մէջ նամակին պարունակութեան վրայ կը խօսուի. ոմանք նամակին ոճը կը քննադատեն. այլք զայն հրատարակող լրագիրն. ե՛ն որ առաքինեալ Եպիսկոպոսին համար անցեալ ժամանակաց մէջ տեսնուած գայթակղական հրատարակութիւններն յիշելով շաբաթ առուր նամակին պարունակութեան ճշմարտութիւնը կը վճռեն, և ե՛ն որ առ այժմ ի բաց թողլով այս և այլ այսպիսի պարագաները, անանձնական քննութիւն մը անհրաժեշտ կը համարին իմանալու համար թէ արդարև Տ. Հմայեակ Եպիսկոպոս այս օրերս գտնուած է նամակագիր օրիորդին հրատարակած գայթակղական վարմանց մէջ : Մեք ալ այս վերջնոյ պէս կը խորհիմք, դիտելով թէ պէտք է արդարև ամենայն անաչառութեամբ կատարել քննութիւնն առանց ի նկատ առնելու եպիսկոպոսական աստիճան, և առանց սա՛ ձախող և վնասակար մտածման թէ եկեղեցականութեան անպատուութիւն կը լինի երբ բարձրաստիճան եկեղեցականի մը յանցաւորութիւնը երևան հանուի, և բարձրաստիճան եկեղեցական մը պատժոյ ենթարկուի, մինչդեռ եկեղեցականութիւնը կը բարձրանայ, երբ յանցաւոր եկեղեցականն անպատժելի և եկեղեցական կարգէ ու դասէ ի բաց վտարուի : Տարակոյս չկայ թէ երբ Տ. Հմայեակ եպիսկոպոս արդար ու անպաթոս եղնէ քննութեան առեանէն, իբրև մեծ զրպարտիչ և հայհոյիչ մեծ պատիժ պիտի կրէ նամակագիր օրիորդն, ինչպէս նաև նորա նամակին հրատարակիչ լրագիրն որպէս կը տրամադրէ օրէնքն :

Անկասկած եմք թէ Ա.մեն. Ս. Պատրիարք Հայրն ալ այսպիսի մեծ ոտնձգութեամբ և նկատմամբ քննութիւն հրամայած է հրատարակեալ նամակին պարունակութեան համար : Անկասկած եմք թէ Թոյլ չպիտի տայ որ քննութեան դործին մէջ մտքի չափ աչառութիւն տպրդի : Անկասկած եմք թէ նորին Բարձր Սրբազնութիւնն անաչառ քննութեան աղդու և յիշատակաց արժանի օրինակ մը պիտի ընծայէ ի փառս Եկեղեցւոյ և յօգուտ Ազգին :

Ա.մեն. Ս. Պատրիարք Հօր հրամայած քննութիւնը պիտի դիւրանայ ի հարկէ Մանզումէի-Էֆքեար լրագրոյ խմբագրապետ Փանոսեան Էֆէնտիի երեքշաբթի առուր հրատարակութեամբ, որով ցաւելով կը ծանուցանէ թէ՝ շաբաթ օրը իւր թերթին մէջ հրատարակեալ նամակէն կանխաւ տեղեկութիւն չունէր, թէ՝ նոյն օրը ժամ 6էն յառաջ Պօլիս անցնելու պէտք ունենալով, աճապարանօք և յոռնկայս տեսնելով այդ նամակին չարուած փորձն ալ, և նկատելով անպատշաճութիւնն և կասկածելով պարունակութեան ստուգութեան վրայ, և ո՛սկից ղրկուիլն ու ինչո՛ւ չարուիլը քննելու և բոլորովին վերցընելու և տեղը ուրիշ բան դնելու ժամանակ չունենալով՝ ելեր գնացեր է բայց նամակին մէջ գտնուած տեղի ու մարդոյ անուններդ գծելով և ջնջել պատուիրելով. թէ՝ երկրորդ վորձը սրբագրողն անփորձ լինելով հանդերձ եակ և Դիմաքեան բառերու քով հարցման նշան կըդնէ, բայց դրաշարք անուշադրութե՞մբ թէ գաղտնի նպատակ մը կը թողուն այնպէս, և լրագիրը վուխով կը տպուի ու կը ցրուի. և թէ ի Պօլիս լսելով կը վուխայ Ղալաթիա տպարանը, բայց կը տեսնէ որ ամէն բան աւարտած է, և չկրնալով իմանալ թէ ի՛նչ մեքենայութիւն դարձած է, բոլոր յանցանքը գրաշարապետին վրայ կը գտնէ, և հետևաբար պարտ կը համարի ազդարարել նմա որ այնուհետև ուրիշ տեղ որոնէ իւր բաղդն. և թէ ինքը չճանչնար նամակին ներքև գտնուող անուամբ օրիորդ մը և չէ կրցած իմանալ թէ կա՞յ այնպիսի մէկը : — Փանոսեան էֆէնտի այս իմաստով յայտարարութիւն մ՚ընելէն առքը կը դառնայ ներուժն կը խնդրէ թէ՛ Դիմաքեան Սրբազանէն և թէ՛ հաւարակութենէն : — Ա.հաւասիկ՝ այսպէս բոլորովին հետաքրքրական կը լինի այս նամակին խնդիրն, և անշուշտ ամէն Հայ անհամբեր կըսպասէ իմանալ քննութեան արդիւնքը : Ա.յս և ուրիշ պարագաներէ այժմէն կերևի թէ Տ. Հրմայեակ եպիսկոպոս յայսմ մասին բոլորովին անմեղ է :

Կովկասու ազգային վարժարանաց վերաբացման համար Կովկասու կուսակալին կողմանէ առ Վեհափառ Տ. Տ. Մակար Հայրապետն ամենայն Հայոց ուղղեալ պաշտօնագրին թարգմանութիւնն է :

« Ձերդ Վեհափառութիւն (Կաթողիկոսը) միջնորդած էր փութալութիւններ խնդրելով 1884 փետրվար 16ին Կրթական Օրէնքին մէջ, վերաբերմամբ Հայ-Լուսաւորչական վարժարանաց ի Կասկասիա : Ներքին գործոց նախարար Դոլգոդով կոմսն ինձ պաշտօնյանձնած է արդ ամենայն խոնարհութեամբ իմացնել Ձեր Վեհափառութեան, թէ Թագաւոր-Կայսրը բարեհաճեցաւ հրամայել որ յիշեալ Օրէնք մնայ իւր արդի խմբագրութեամբ, բայց սակայն մեկնուի : —

« 1884ի Օրէնքին Ա. յօդուածը կը սահմանէր թէ հոգևոր նախակրթարանք մէկ կամ երկու դասարանէ բազկացեալ պիտի լինին : Որովհետև ամենայալող պայմանաց մէջ իսկ աշակերտք չեն կրնար 2 տարուց ընթացքով աւարտել նախակրթարանի ուսմանց շրջանն, ուստի տեղային հասարակութեանց և ընկերութեանց ձեռամբ պահուող նախակրթարանաց և ծխական կամ եկեղեցական տարրական վարժարանաց համար դասընթացի տեւողութիւնը չէ սահմանուած : Իսկ հանրային կրթութեան Նախարարութենէն սահմանեալ երկդասարանեան և միդասարանեան վարժարանաց համար տեւողութիւն նըշանակուած է՝ առաջնոց 3 տարի, և վերջնոց՝ ոչ պակաս քան 3 տարի :

« Որովհետև 1884ի Օրինաց մէջ չկան այնպիսի կարգադրութիւնք որ սկզբունքով արգիլեն Ձեր Վեհափառութեան առաջարկն, որ փափաք յայտնած էր լրացուցիչ դասարաններ հիմնել միամեայ դասընթացով, և միդասարանական և երկդասարանական դըպրոցներու ուսման չրջանով, որպէս զի եկեղեցական դպրոցներու մէջ աւարտողք ամբողջացնեն իրենց ուսումնական, ուստի Կաթողիկոսն ունի լիակատար արտօնութիւն Կասկասիոյ Կուսակալին միջոցով միջնորդելու և բանալու այնպիսի դասարաններ, ուր որ հարկն ըզգայուի :

« Ձեր Վեհափառութեան միջնորդութիւնն 1884ի Օրէնքին Գ. յօդուածին բարեփոխութեան մասին, այժմէն իսկ ի գործ դրուող դրութեամբ ընդունուած պէտք է համարուի. զի Գ. յօդուածով գործածուած « հոգևոր իշխանութիւն » բացատրութիւնը պէտք է ամբողջովին վերաբերի Կաթողիկոսի անձին, իբրև ծայրագոյն Գլխոյն Հայ-Լուսաւորչական Եկեղեցւոյ :

« Գալով Ը. յօդուածին, ասոր ալ խմբագրութիւնը չի փոխուիր. բայց ի նշան մեծ վստահութեան զոր Օգոստ. Ինքնակալը կը տածէ Ձեր Վեհափառութեան անձին վերայ, բացառապէս իրաւունք կը տրուի Ձեզ, բանալ ուր որ կամիք երկդասարանեաններէն աւելի բարձր ուսումնարաններ, կանխաւ Թոյլտուութիւն ստանալէ յետոյ, ըստ կանոնադրութեան որ ի մասին կրթական մասնաւոր հաստատութեանց :

« Ձերդ Վեհափառութիւն յանելուած մը առաջարկած էր 1884ի Օրէնքին Է. յօդուածին : Ա.յս յանելուած յառաջ եկած էր չորսդասարանեան դպրոցներու բացման ենթադրութենէն : Բայց որովհետև այժմ անհնար է ձեռնարկել այնպիսի հաստատութեանց կազմակերպութեան, ուստի և հարկաւորութիւն չկայ Ի. յօդուածով յիշատակելու այն անձերը, որք կարող են կոչուիլ դասախօսելու այնպիսի հաստատութեանց մէջ : — Միւս կողմէ, որովհետև նախակրթարանաց ուսուցիչ կրնան ընտրուիլ (Պետական) Ուսուցչական ձեմարանի (Ինստիտուտ) և (Թեմական) հոգևոր վարժարանաց աւարտողք, որք օրինօք յատուկ իրաւունք մ՚ունին առանց հարցաքննութեան կրելու մնալ ուսուցչութեան աստիճանին, և աստիճան դուրս ամեն ոք նմանապէս կարող է ուսուցիչ լինել, բայց յետ կրելոյ մասնաւոր հարցաքննութիւն, ուստի ճշդել թէ ո՛րք իրաւունք ունին դասախօսելու եկեղեցական վարժարանաց մէջ՝ պիտի սահմանուի Պատրիարք-Կաթողիկոսին իշխանութիւնն, յորմէ կախում պէտք է ունենայ՝ մանկավարժական գործունէութեան յարմարագոյն վարժապետաց ու վարժուհեաց կարգումը :

« Գալով Թ. յօդուածի վերաբերմամբ Ձեր Վեհափառութեան ըրած աննշան փոփոխութեան, այդ աւելորդ դարձած է այժմ, քանի որ այդ փոփոխութիւն հիմնեալ էր չորսդասարանեան վարժարաններ հաստատելու ենթադրութեան վրայ :

« Հաղորդելով առ Ձերդ Վեհափառութիւն բարձրագոյն հաւանութեամբ տրուած այս բացատրութիւններ, ի մասին 84ի Կրթական Օրէնքին, կը համարձակիմ յոյս յայտնել թէ, բարերար գործակցութեամբ Ձերդ Վեհափառութեան, վերջ կը տրուի Կասկասիոյ Հայ ժողովրդեան սկզբնական լուսաւորութեան արդի ցաւալի կացութեան : Իսկ այժմ Թագաւոր-Կայսեր առ Ձերդ Վեհափառութիւն ցոյց տուած առանձին բարեհաճութիւնն ու վստահութիւնը Ձեզ լիակատար իրաւունք կուտան ապահով լինելու, թէ Ձեր հօտի մտաւոր և բարոյական յառաջդիմութեան համար Ձեր կողմէ ամեն արդարացի և օրինաւոր միջնորդութիւն՝ պիտի ընդունուի միշտ արժանավայել ուշադրութեամբ » : Ա.ԲԵՔ

1886 Փետր. 17

Վանայ Գաւառական ընդհանուր ժողովը դրեր է առ Ա.մեն. Ս. Պատրիարք Հայրն թէ վերջին օրերս վիճակին առաջնորդական տեղապահ Գեր. Տ. Պօղոս Սրբազանն վերագրեալ կանոնադրական դործին մէջ բնաւ մասնակցութիւն չունի Նորին Գերապատուութիւնը, և թէ քանի մը չարասէր և խռովայոյզ անձինք են որ այդպիսի չարախօսութիւններ կընեն և հրատարակել կուտան, Պօղոս Սրբազանն անուանարկելու՝ վշտացընելու և Վանայ վիճակէն հեռացընելու համար, որպէս զի իրենց չահադիտութեանց և այլ այսպիսի չահատակութեանց արգելք ու ազատ ասպարէզ գտնեն, բոլորովին անփոյթ լինելով ազգային օգտին ու չահուն համար :

— Երուսաղիմայ ազգային վանուց սեպհական գետնի դատը բարձրագոյն հրամանաւ յանձնուած է պետական խորհրդոյ (չուրայի տէվլէթ) դատական ճիւղին, և այս տնօրինութիւնը գրուած է ի գուռն Շէյխ-իւլ-Իսլամի : Ա.յս խնդրոյն վրայ մտատանջութեամբ խորհող ազգայինք անշուշտ գոհ կը լինին, և վստահ ու ապահով թէ՝ Ա.մեն. Ս. Պատրիարք Հայրն ու ազգային վարչութիւնը սրտի և խղճի մտօք կաշխատին Ազգին իրաւունքն ու պատիւն անկորուստ պահելու համար, և թէ այս խընդիրն յարուցանողք փաստաբանկարկուր էֆէնտի այժմ բնաւ չկրնար ի վնաս հանել գետինն իրաւ սեպհականութիւն իւր : Արդէն Շէյխ – իւլ – Իսլամի բարձրագոյն դատարանն ալ վճռած էր թէ յառաջադոյն ի նպաստ կարկուրի տրուած վճիռն անգործադրելի կը մնայ եթէ Պատրիարքարանն ի դատ ելնէ նորա դէմ :

— Եգիպտոսի նորընծաի առաջնորդ Գեր. Տ. Մատթէոս եպիսկոպոս Իզմիրլեան՝ ի Գահիրէ ժամանելէն քանի մ՚օր առքը, բարձրապատիւ Խեդիվին ներկայացեր և մեծաւ պատուով ու մեծարանօք ընդունուեր է :

— Ա.մեն. Ս. Պատրիարք Հայրն

ինչպէս Եգիպտոսի Դեր. Առաջնոր. դին, նոյնպէս և Երուսաղիմայ պատրիարքական տեղապահ Դեր. Տ. Երեմիա եպիսկոպոսի համար երկրորդ աստիճանի Մէճիտիյէ պատուանշան խնդրած է։

— Ուրախութեամբ կը հրատարակեմք թէ այս տարի Ս. Ծարութեան տօնի առթիւ բարեսիրական Ընկերութեանց և աղնուագութ Անձանց յատուկ նուիրատուութեանց շնորհիւ մէկ մէկ ձեռք հանդերձ չինուեցաւ Իւսկիւտարի Սէլամիյէ և Եէնիմահալլէ Թաղից՝ Ղուզղունճուգի՝ Օրթագիւղի՝ Խասգիւղի և այլ կողմանց դպրոցական մանչ ու աղջիկ աղքատիկ 4–500 ուսանողաց։ Զգեստաւորեալ Թըշուառ մանկանց խնդութեան ու խայտանաց տեսարանն արդարև յանհունս զմայլելի է և ղուարճալիս Շնորհակալութիւններ պարտիմք այս տեսարանն ընծայող բարեգործով Ընկերութեանց և աղնիւ Նուիրատուաց։ Հարուստ բայց առաղքատն և առ տառապեալն անտարբեր ու անագորոյն գտնուող մեծատանց համար գէթ դոյզն մ'ինչ չարժման խթան կը լինի՞ արդեօք եթէ ա'յսպէս զգեստաւորեալ 4–500 մանչ ու աղջիկ մանկունք տարուին ի տես նոցա . . . . .

— Վախճանեալ մեծանուն Սթեֆանովիչի որդին աղնուամեծար Պ. Բավլոս չորեքշաբթիյատուկ նամակաւ մը 50 օսմանեան լիրա ղրկած էր առ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն՝ մայրաքաղաքիս հայազգի աղքատաց համար։ Նորին Սրբազնութիւնն այս գումարը ղրկեց առ պատուարժան Հոգաբարձութիւնն Հիւանդանոցի Եէնիգուլէի, նկատելով թէ Հիւանդանոցը միանգամայն մայրաքաղաքիս աղքատաց միակ պատսպարանն է։

(Թղթակցութիւն փուճջի)

Տրապիզոն . 6 Ապրիլ 1886։ — Տեղւոյս հռոմէական աղգային՝ քը վերջապէս ներկայ տարւոյս սկիզբը յայողեցան իրենց բազմամեայ փափաքանաց իրագործութեանը շնորհը ստանալ Հռովմէն, որ էր վճռակոյ Մխիթարեան յարգելի Հարց տեղս դպրոց մը բանալու հրամանը։ Հակառակ տեղւոյս ճիղուխթ ծերերուս և իրենց հաստատիտ գործակցաց հազար և մէկ մեքենայութեանց, հուսկ ուրեմն Հռովմ հաճեցաւ հրաման տալ։ Ա. յժմ Մխիթարեանց դպրոցը 150ի չափ աշակերտք կան, որոց մեծագոյն մասը ճիղուխթ ծերերուս աշակերտող տղայք են, որոնց ծընողք ի վաղուց ձանձրացած էին այդ օտարամուտ ծերերուս տարօրինակ և անտանելի լուծը կրելէն։ Բայց ճիղուխթ անգամ մը իրենց ճանկն անցած որսը՝ դիւրութեամբ թողլոյ սովորութիւն չունին. վասն որոյ տեսնելով որ ցարդ իրենց արհամարհած Մխիթարեանք յանկարծ և յանակնկալս դպրոց բանալով իրենց աշակերտաց մեծագոյն մասն կորզեցին, սկսան ժողովրդեան մէջ խորովութիւն ձգելու աշխատիլ, որպէս զի յանցանքը Մխիթարեանց վրայ նետելով՝ ի խանձարուրս խըղճին զանոնք. սակայն ապարդիւն եղան, և պիտի ըլլան իրենց բոլոր ջանքերը։ — Ա. յս օրերս քաղաքիս մէջ ցարդ չլսուած քստմնելի դաղանիք մը դիպուածով երևան եկաւ։ Հաճի Ահմէտ ըսուած վաղոյը կիսովին ամայի տան մը ջրհորին Մկրտչէս անունով ջրկիր մը ջուր առած ատեն դոյլը ջրհորն իյնալով՝ ճանկաւոր գործիք մը կիջեցընէն ջրհորն որ դոյլը վեր առնուն, բայց փոխանակ դոյլի՝ խանձարրապատ նորածին տղայ մը կհլնէ անտի։ Ոստիկանութիւնն իմանալով և քննութեան ենթարկեվ թաղեցիներն, յայտնուեցաւ որ այդ նորածին երեխայի մայրը դերձակուհի Հայ հռոմէական օրիորդ մ'է, որ խոստովաներ է թէ ինքը դերձակուհի ըլլալով, օր մը երկու մահմետական կանայք խաբելով թէ գործ ունին իրեն տալու, գինքը տուն մը տարեր են, և այդ տան մէջ բռնաբարուեր է, և թէ սոյն բռնաբարութեան արդիւնք եղած է ջրհորը ձգած տղան, զոր մեռած ծնած է ըսեր։ Կըսուի թէ տղան քաղաքիս բժշկաց քննութեան ենթարկուելով, բժիշկք ևս երեխային մեռած ծնանիլը հաստատած են, որով օրիորդն ազատ Թողուած է։ — Ֆըռըրիկ անուն հելլենահպատակ Ցոյն հռոմէական երիտասարդ մը և տան մը սպասուհի Հայ գիւղացի օրիորդ մը, մէկմէկու սիրահարած ըլլալով կուզեն ամուսնանալ, և որովհետև թէ՛ կրօնական և թէ՛ ընտանեկան դժուարութիւններ արգելք կըլլային իրենց ամուսնութեան, խօսք մէկ կընեն որ խոյս տալով դաղտնի ամուսնանան. վասնորոյ անցեալ օրեր օրիորդը խոյս տալով իր տիրոջ տնէն, Ֆըռըրիկի մէկ բարեկամին տունը կը պահուի, բայց օրիորդին տիրոջ կողմանէ տեղւոյս Առաջնորդարանին լսած տրուելով եղելութիւնը, հելլենական հիւպատոսարանի միջոցով օրիորդն Առաջնորդարանի կը յանձնուի, ուր կը համոզեն զնա ետ կենալ այդ ամուսնութենէն, և նա համոզուելով նոյն իսկ հելլենական հիւպատոսի առջև կը յայտարարէ թէ ա'չ ևս կուզէ ամուսնալ Ֆըռըրիկի հետ։ Ս. Անուշեան

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Աչեհլեան–Բոսֆէլլէ խոպէէն ըստ որոշմանց Դեսպանախորհրդոյն կը կարգադրուի։ Ա.յս շաբթու մայրաքաղաքս ի Սոֆիա ուղևորեցաւ Շաքիր փաշա՝ որոյ պաշտօնն է Պուլղարիոյ իշխանութեան կողմանէ կարգեալ պատուիրակաց հետ համախորհուրդ գծել որոշել նահանգին նոր սահմաններն։ Իսկ ներքին կազմակերպութեան կանոնագրութեան բարեփոխելի տրամադրութեանց վրայ Բ. Դուռն ու Պուլղարիոյ իշխանութիւնն ուղղակի պիտի բանակցին նախ, և յետ համաձայնութեան պիտի ընտրուի յանձնաժողով մը՝ խմբագրութեան համար։ Շաքիր փաշա հետը տարաւ Աղէքսանդր իշխանի կուսակալութեան հրովարտակն, որ ի Սոֆիա հանդիսիւ կարդացուելէն ետքը իշխանը պիտի անցնի ի Փիլիպէ, և թերևս անտի ի Պօլիս պիտի գայ ի շնորհակալութիւն։ Ցառնապան կը ձնայ դեռ ևս Բ. Դրան և մեծ տերութեանց նկատման և ղբաղման առարկայ եղող սպառազինեալ և սպառնալից վիճակին մէջ։ Ամենայն յամառութեամբ կը պատասխանէ թէ չկրնար զէնքնկեց լինիլ, մինչև որ Պերլինի դաշնագրով որոշեալ վայրաց տէր չլինի։ Իսկ Բ. Դուռն՝ որ դարձեալ մեծ տերութեանց ուշադրութիւնն ու անյապաղ որոշումն խնդրած էր, պատասխան ընդունած է թէ Տէրութիւնք կը խորհրդակցին վերջնական կարգադրութեան համար։ Ըստ նոր տեղեկութեանց՝ մեծ Տէրութեանց կողմանէ վերջնագիր մը կը պատրաստուի այժմ, որ պիտի տրուի Ցունաստանի կառավարութեան, և այնուհետև եթէ դարձեալ անյողդողդ մնայ նա, ի Սուտա համախմբեալ նաւատորմիղն պիտի ելնէ պատել պաշարել հելլենական նաւահանգիստներն և մինչև իսկ ռմբակոծել զայնս, և ի հնազանդութիւն և ի խաղաղութիւն խոնարհեցունել զՑունաստան։ Այսու ամենայնիւ ցարդ կըսուի թէ այսպիսի բուռն միջոցներու համար տերութեանց մէջ համաձայնութիւն դժուարին կը լինի և մանաւանդ Ռուսիա և Գաղղիա կը խորշին գործակցութենէ։ Շատ հաւանական է որ տօնի օրերէն ետքը բացուի վարագոյրը և հելլենական խնդիրն յերևան գայ իւր բուն ու պարզ վիճակաւ։

Պաղտանշան, Աւրֆան, Պաշտան և Պաբէլ։ — Առաջին աստիճանի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ՝ Պարսկաստանի Նախարարներէն Մէհմէտ Հասան Խանի և Պերլինի պարսկական դեսպան Բիղա Խանի։ — Երկրորդ աստիճանի Օսմանիյէ՝ մայրաքաղաքիս պարսկական դեսպանի խորհրդական Ձէվատ Խանի, առաջին քարտուղար Նէճիպ Խանի և Եգիպտոսի ու Տըրկիսի պարսկական հիւպատոսաց — Երկրորդ աստիճանի Մէճիտիյէ՝ մայրաքաղաքիս պարսկական դեսպանատան բարձրաստիճան պաշտօնէից ոմանց։ — Երրորդ աստիճանի Մէճիտիյէ՝ Մանչէսթըրի պարսկական հիւպատոս Պ. Հաճօ Բուլոյի, Իզմիրի պարսկական հիւպատոս Ցովհաննէս էֆէնտիի, Պերլինի և Բեդրսպուրկի պարսկական դեսպանատանց առաջին քարտուղարներուն և Թէհրանի Թղթատարութեան տնօրէններուն։ — Զորրորդ աստիճանի Օսմանիյէ՝ Տըրկիսի պարսկական հիւպատոսարանի առաջին թարգմանին, և չորրորդ աստիճանի Մէճիտիյէ՝ Պաթումի պարսկական փոխհիւպատոս Տիգրան պէյի։ — Կրթական ժողովոյ անդամ անուանեցաւ՝ Նուբէտեան էֆէնտի եղբայր Ապտ–իւլ–Խուտա էֆէնտի։ — Գաղղիոյ հանրապետութիւնը Պատուոյ Լէգէոնի աստղաբանութեան աստիճան շնորհեց՝ արտաքին գործոց նախարարի խորհրդականի օգնական Իլիաս էֆէնտիի Զայեան։ — Ծգոստոս Սուլթանն առաջին աստիճանի Շէֆագաթ պատուանշան նուիրեց Պարսից Շահին տիկնոջ։ — Մէլանիկի հեռագրական կառավարիչ Ա. Մէհմէտ փաշա նոյն պաշտօնով Շքոտրա փոխադրեցաւ, և նմա յաջորդեց Շքոտրայի հեռագրական կառավարիչ Եուսուֆ Զիա փաշա։ — Լինկիւրիի հեռագրական կառավարիչ Էնիս էֆէնտի նոյն պաշտօնով Գասթամունի փոխադրեցաւ և նրմա յաջորդոց Գասթամունիի հեռագրական կառավարիչ Զիա պէյ։ — Միտիլլիի մաքսային տնօրէն Իսրահիմ էֆէնտի՝ Կրետէի մաքսային տնօրէն անուանեցաւ։ — Դերձանի նախկին Գայմագամ Ֆեհմի էֆէնտի՝ նոյն պաշտօնով Ակն փոխադրեցաւ։ — Հինգերորդ աստիճանի Մէճիտիյէ պատուանշան՝ Մէրսինի քաղաքապետութեան բժիշկ Պօղոս էֆէնտիի և Խարբերդի հաւաքական երկրաչափ Կարապետ էֆէնտիի։ — Սալոնիկի աստիճան՝ Հրէից խախամատան գործատար Եագուպ Ասճման էֆէնտիի։ — Երրորդ աստիճանի Օսմանիյէ՝ Հանէայի իտալական և ռուսական հիւպատոսաց։ — Բաղէշի Շերվան գաւառակի Գայմագամ անուանեցաւ Դըղըլ–քիլիսէի նախորդ Գայմագամ Իպրահիմ էֆէնտի։ — Գաղղիոյ կառավարութիւնը Պատուոյ Լէգէոնի հրամանատարութեան աստիճան ընծայեց գաղթականաց յանձնաժողովոյ նախագահ Բիզա պէյի։ — Մեբաստիոյ կեդրոնական ընդհանուր քարտուղար կարգեցաւ՝ արտաքին թղթակցութեանց դիւանի անդամներէն Ալի Սայիտ պէյ։

Պերլինի հանդերձի գործատարաց մէկն Թուրքիոյ համար 80000 և Ցունաստանի համար այնչափ ձեռք զգեստ կը պատրաստէ։

— Նախարարք այսօր արտաքոյ կարգի նիստ կընեն՝ ըստ կայսերական հրամանի, կառավարութեան պաշտօնէից ամսաթոշակաց անյապաղ ու կանոնաւոր վճարման միջոցները խորհելու և առ Նորին Վեհափառութիւնն տեղեկագրելու համար։ Պաշտօնեայք լսելով զայս՝ այժմէն սկսեր են շնորհակալութիւն։

— Կրթական նախարարութեան մատուցուեր է՝ սիկառի թղթի մեծ նավաճառը խնդրող ծրագիր մը, որոյ գործադրութեամբ թուրք երկսեռ վարժարանք օրը 300 լիրա հասոյթ պիտի ունենան եղեր։

— Մայրաքաղաքիս ռուսական դեսպանն, և Աթէնքի ռուսական դեսպանն՝ որ Պօլիս եկած էր, երբեքչարթի ուղևորեցան ի Լիվատիա առ Զարն։

— Երէկ ի Լիվատիա ուղևորեցաւ նաև Սերվեր փաշա՝ դատական յանձնաժողովոյ քարտուղար խալիտ պէյի և արտաքին թղթակցութեանց դիւանի առաջին քարտուղար Սէֆիկ էֆէնտիի հետ, Օգոստ. Սուլթանին մեծարանաց դիրը Զարին մատուցանելու պաշտօնով։

— Նախորդ մեծ եպարքոս Սալիտ փաշա քանի մ'օր յառաջ կայսերական պալատը գնաց ի շնորհակալութիւն՝ իրեն յատկացեալ ամսաթոշակին համար։

— Կայսերական հրամանաւ վերըստին սկսաւ հրատարակիլ մայրաքաղաքիս Լէվընդ Հերըլտ առնուն անգլօ-գաղղիական լրագիրն։

— Մայրաքաղաքէս դրուեր է առ կուսակալն Խարբերդի՝ նորոգել քաղաքին շրջակայ ամրութիւններն։

— Եգիպտոսի ամէն կողմերը յատուկ յանձնաժողովք կարգեալ են՝ Օսմանեան կայսերական բանակին արտաքոյ կարգի ծախսուց ի նպաստ հանգանակութեան համար։ Խտիվը առայժմ 1000 լիրա նուիրեր է։ Մեծ եպարքոսն այս պատճառաւ գոհունակութեան հեռագիր ուղղեց առ Խտիվն։ Եգիպտոսի տիկնայք ևս հանգանակութեան համար յանձնաժողով մը ընտրեր են։

— Գաղղիական Մէսաժըրի ընկերութեան Ալֆէ չոգենաւն որ անցեալ ուրբաթ երեկոյ Իզմիրէն եկած էր Պօլիս գալու համար, դիշերի ժամանակ բռնկեր է Դարանպուրնի մօտ, և նաւապետն յայտներ է մարել և չոգենաւը խրեցընել դէպ ի ափն։ Ա.յս արկածին լուրն Իզմիր հասնելուն պէս՝ յոգնութիւն ղրկուեր է Մապտել չոգենաւն։ Ալֆէի մէկ մասն այրեր է. բայց մարդոյ կորուստ չկայ և անվնաս մնացեր է թղթատարական պայուսակը։

— Պրուսայի պատժական ատեանի նախագահ Ապտ-իւլ–Կափար էֆէնտի մեռաւ։

— Ցիտիրնէ Պօյօր անուն Հրէայ երիտասարդ մը և Ցոյն կին մը մահմետական կրօնքն ընդուներ են, առաջինը՝ Մէհմէտ, և երկրորդը Ֆաթիմէ անուանուելով։

— Սէլանիկի մօտակայ ագարակի մը գործատերը, Ֆպտեալ, Իսթանօղ գիւղն երթալով ոչխարի վաճառականի մը 1000 լիրան կողոպտեր, և խեղճին կինն ու աղջիկը տաք ձէթի մէջ թաթխեր են։ Ձերբակալուեր են այս չարագործք։

— Մայրաքաղաքիս նաւահանգիստը խարխլեալ անգղիական շոգենաւ մը նաւաստեաց մէկը կայմին վրայէն տախտակամածին վրայ իյնալով՝ 10 վայրկենէն հոգին մեռաւ։

ՍՐՏԱԳԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

= Շիրկայի մէջ Ռուսիոյ ծախիւք կառուցանելի վանուց շինութեան համար պէտք եղած 2 միլիար կղմինտրն ի Փիլիպէ նուագուդի դրուած է։ Ա.յս վանքն 12000 սենեակ պիտի ունենայ, և պիտի կրնայ 20000 հոգի պարունակել։ Արդէն Սօֆիայի և Փիլիպէի ռուսական հիւպատոսարաններն 40000 լիրա ընդուներ են այս օրերս սոյն շինութեան համար։

= Պուլղարիա և Սերպիա կը բանակցին՝ քաղաքական յարաբերութեանց վերահաստատութեան համար։

= Կալիցիոյ Սդրեի քաղաքն այրեացաւեր եղեր է։ 600 տուն այրեր, բաղմաթիւ մարդիկ բոցերուն զոհ եղեր և հարիւրաւոր ընտանիք անպատսպար մնացեր են։ Ի Վիէննա և այլուր հանգանակութիւն բացուեր է ի նպաստ Թշուառաց։

= Փարիզի երկու խմբագիրք հնգետասանամեայ բանտարկութեան դատապարտուեր են, հատատուելով թէ ի խռովութիւն գրգռած են Տ.քազվիլլէ գործատերները։

= Կրետէի հիւպատոսք ծանուցանելով իրենց կառավարութեանց թէ կղզւոյն հելլէն հիւպատոսը խռովութիւն հանել կը ջանայ, առաջարկեր են հեռացընել զնա կղզիէն։

= Գաղղիոյ կառավարութիւնը բռնի վակել առաւ՝ ի Շատուվիլէն գործարանի մը մէջ առանց կառավարութեան հրամանի բացուած մատուռ մը։ Ոստիկանութիւնն ընդդիմութիւն տեսնելով՝ ստիպուեր է ի գէն դիմել. կին մը սպանուեր է և 5 անձինք ծանր վիրաւորուեր են։ Ա.յս անցքին համար Ազգային ժողովոյ մէջ հարցում և վէճ լինելով՝ կառավարութեան բացատրութիւնք մեծագոյն մասամբ ընդունեցաւեր, և նկեղեցւոյ ու Պետութեան բաժանումն և կրօնային պաշտամանց բացարձակ ազատութիւն պահանջող առաջարկութիւն մը մերժուեր է։

= Ռուսական լրագիր մը գրեր է թէ Աւստրիոյ կառավարութիւնը Սերպիոյ հետ պայմանագրութիւն մը կնքած է, որով սերպիական բանակին այսուհետեւ պիտի՝ միայն Աւստրիական բանակին՝ իբրեւ անբաժան մասն նորին։

= 80տէսա այս օրերս տեղի ունեցած զինուորական համախմբութեանց պատճառ կը համարուի մեծ զօրահանդէս մը, որ Յունութեան տօնէն ետքը ի Խրիմ պիտի կատարուի եղեր ի ներկայութեան Ձարին։

= Պուլղարիոյ և Րումանիոյ կառավարութիւնք որոշեր են յանձնաժողով մը կարգել՝ որոշելու համար Արապ-Թապիայի և Սիլիստրէի սահմանագիծն, որ խնդրոյ ներքեւ կը գտնուի։

= Կըսեն թէ Ձարը պաթումայ պիտի ուղեւորի ծպտեալ։

= Ձերճովայի (Րումանիա) մաքսային պաշտօնակալ մը 22000 ֆրանք գողնալով փախեր է։

= Բեդրոպուրկէն հեռագիր մը պաշտօնապէս կը հերքէ ա՛յն ղրոյցը թէ Ձարն ու Օգոստ. Մուլթանն ի մօտոյ պիտի տեսակցին։

= Ձարը մտադիր էր այցելել ի Տօն յերկիր խաղախաց, բայց զանց ըրեր է. որովհետեւ յիշեալ երկրին մայրաքաղաքին մօտակայ գիւղի մը լճին մէջ երեւան հանուեր են շատ մը պայթող ռումբեր և ուժանակի վտանգուչտներ, և ձերբակալուեր են գիւղապետը, խաղախ սպայ մը և նորա եղբայրն ուսանող ի Բեդրոպուրկ, կասկած լինելով թէ ոչնչականաց գործակից են։ Վերջին օրերս ձերբակալութեամբ, և իրլանտայի և ընտրութեան. այսինքն վիպասանութեանց կցկցալ կեանքէն, ուղիղ ճանապարհն իրեն ցուցնելու մէջ անփորձ եղող կանանց յարաբերութիւններէն, ճշմարտութեան լինչ լինելը չդիտցող եւ երբեմն կեղծ ցնորից կորստեամբ զառնացեալ կամ սոյն մանկամարդ կընոջ գեղեցկութեան նախանձող անձուկ կամ յողդողդ միտքերէ։ Ցետոյ օր մը ամուսինը կը տեսնէ թէ իւր կինը երկար ճառախօսութիւններ կընէ, թէ նորա դատողութիւնը կեղծ է, թէ սիրտը ցրտացած է, եւ թէ կը դատէ իրողութիւններն եւ այր մարդիկն այս անուն պառաւ տիկնոջ գաղափարներով կամ պարոնայց Ր. . . եւ Զ. . . ի վտիտ վիպասանութիւններէն քաղած միտքերով։ Ո՛հ, անխոհեմ ամուսի՛ն։ Ցայնժամ ի զուր պիտի ջանաք գործել այն մեղրամոմն՝ որ կարծրացեալ է, եւ գործիքին տակ կը փչրի փոխանակ նոր եւ բարեկազմ ձեւ առնելու. այնուհետեւ զուք պիտի կոչուիք ընտանեկան անգութնե՛ր։ Տիկինը դէմքը կը ծռմռէ, պարոնը կը ղզուի ներքին կեանքէն եւ կըսէ թէ կինն անմիտ մ՛է եւ. . . հետի կը պըտտի ընտանեկան յարկէն. տիկինը կը մնայ առանձին, կը հեծէ, կը հառաչէ, կը բարձրէ, եւ ահա սառնային կը մանէ պատուհանէն։ Մի ուրիշ պատճառ, ո՛չ նուազ զօրաւոր, յառաջ կը բերէ լուծումն պատրանաց մտաց եւ յուսահատութիւն ա՛նդ ուր երջանկութեան պէտք էր ձգել խորին արմատներ։ Ընկերութեան մէջ կինն ընկերն ու բարեկամն է առն. օգտակար է միշտ բերել ամուսնական կենաց մէջ մի հնարաւորութիւն որ կօգնէ եղականաբար, ի գործ դրած զգացմամբը, հաստատելու համար երջանկութիւնն հաստատուն խարիսխի վրայ։ Եթէ նեղուի մեղ ըսել թէ այրն եւ կինը, մանաւանդ կինը, զանգացեալ են անձնասիրութեամբ եւ կարի ըմբռնեալ իրենց գործովք, դիւրին պիտի լինի մեղ՝ սոյն պատմութեան մէջ ցուցնել այս թէ՛ անկեղծ եւ թէ՛ ուշիմ հնարաւորութեան մեծ կարեւորութիւնը։

= Ա.ստրիոյ գահաժառանգ իշխանն՝ որ կը շրջագայէր ի Պօսնա-Հէրսէկ, վերադարձաւ ի Վիէննա։ Հէրսէկի մէջ այցելեց եւրեւելի հաստատութիւններն և հիւանդանոցը. ժողովուրդը համակրելով ի նշան մեծարանաց, նորա անցնելիք ճանապարհները դրօդերով ծածկեր է։

= Պուլղարիոյ իշխանին հայրն, Հէսի իշխանը՝ որ Վիէննա երթալով կայսրէն մեծարանօք ընդունուեցաւ, այս օրերս Միւնիխ դընացեր է։

= Մաարիսի եպիսկոպոսը, տեղւոյն Մայր Հիւեղեցւոյն մէջ, առաջիկայ հասարակութեան, ամ սոյս 5ին սպանուեր է քահանայ մը՝ որ խեղդաթար կը կարծուի։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Կ. Պոլիս 12 Ապրիլ 1886

Օսմանեան ֆոնսոլիտէ	15—31
Րումելիի Երկաթուղի Ֆրանգ	36—50
Թրամուէյ	Լ. 0. 2—85
Օսմանեան լիրան 100 դրուշէն	
Մէճիտիյէ	108— 2
Մէճայիք	98—
Հինգնոց	102—10
Վեցնոց	102—25
Րումլի թղթադրամ	9— 6
Րումլի արծաթ	89—
Ռուսիոյ Բոլ	90—20
Գաղղիական լիրա	88—39
Անգղիական »	110—24
Դրամից	51—20

ՍՅԼ ԵՒ ՍՅԼՔ

×× Աւստրիական լրագիրք կը գրեն թէ անցեալ տարի վախճանեալ Աղէքսանդր Սթուարտ անուն միլիոնատէրին դագաղը միևնոյն աւուր մէջ, Թաղման հանդիսաւոր արարողութիւնները կատարուէին գրեթէ անմիջապէս եռքը աւազակներէ դողցուեցաւ, և միամեայ չարուճակ խուզարկութիւնք չյաջողեցան ձերբակալել գողերը։ Բաւական առեն եռքը հանգուցելոյն ժառանգորդք նամակ մը ընդունեցան, որով գողցուած մարմինը յետադարձնելու համար գումար մը պահանջուած էր, և հանգուցելոյն այրի կինը փութացաւ վճարել այդ գումարն՝ իւր ամուսնոյն մարմինը ձեռք բերելու համար։ Այս դէպք մեծ յուզում պատճառեց Միացեալ Նահանգաց մէջ և վերջերս երկաթուղեայ թագաւոր անուանեալ ամերիկացի վանտերպիլթ երբ մեռաւ, նորա ընտանիքը տարօրինակ միլիոններ ձեռք առին նորա մարմինն ապահովելու համար։ Պահնորդներ դրուեցան դիշեր ցերեկ դերեզմանին մօտ, որք 4 ժամ մը մի անգամ կը փոխուին. և որպէս զի պահնորդաց քնանալէն օգուտ չքաղեն գողերը՝ ելէքտրական բազմաթիւ հնչակներ չինուած են, որք օտարականի մը մերձենցման առեն մեծ շուինդ ու աղմուկ կը հանեն։

×× Գլոսթընեան լոռ մը։ – Բրոֆէսէօր Պօչըֆօնտէն մեռած է անցեալներն 45 ամեայ հասակին մէջ ի Փարիզ։ Սա ոխերիմ ախոյեան էր Բասդէօռի։ Ինչերայն ատեն Մարսիլիոյ մէջ Բասթէօռի վարդապետութեանց ոչնչութիւնն հաստատելու, և միով բանիւ՝ քոլերային դէպքերու միջոցաւ տարակոսիկ չթնելը ցուցընելու համար հատիկ մը կլնած էր, որ քոլերայէ բռնուած հիւանդի մը փըսխունքովը պատրաստուած էր և հետևաբար միլիոնաւոր դէպք ունէր իւր մէջ։ Երեք օր միայն անհանգիստ լինելէն ետքը վերջին գտաւ առողջութիւնը։ Պօչըֆօնտէն գիտութեան ի նպաստ ուրիշ բազում այսպիսի փորձերու ենթարկած է իւր մարմինն, և վերջին անգամ այսպիսի փորձի մը զոհ եղած է։

×× Աչխարհի դէմ ծիծաղելի ոտ ունեցողը օրիորդ մ՛է Տօրա անուն որ այժմ Շիքագոյի մէջ ի տես կայ։ Սա փոքր ու փափուկ է բայց ունի մեծ ոտներ, որոց երկայնութիւնն է 60 հարիւրորդամեթր, և զոյգ մը կաչեայ պարզ կոշիկ 25 տոլարի կը պատրաստեն։

×× Թղնապաշ ապահով և չայնապաշ էջ։ – Զայնատար գործիքներու դէմ ի Պրիւսել նոր միջոց մը հնարուած է։ Քաղաքին նշանաւոր հացագործներէն մին, որ իւր գործատեղիէն զատ քաղաքին զանազան մասանց մէջ 15 մասնաճիւղեր ունի և օրն երեք անգամ թարմ հացերու պատրաստութեան համար գրեթէ չարունակ անոնց հետ յարաբերութեան մէջ լինիլ ստիպուած է, ձայնատար գործեաց ընկերութեան կը դիմէ, բայց սա չոյժ բարձր վարձ պահանջելուն, և ո՛րևէ զեղչ կանոնէ դուրս լինե-

ԵՍ ԿԱՐԻ ԴԺԲԱՂԴ ԵՄ

Ա.

Օր մը կը հարցնէին փիլիսոփայի մը թէ ո՞վ է մարդոց ամենադժբաղդը. կը պատասխաներ թէ «Մարդոց ամենադժբաղդը նա է որ դժբաղդ լինիլ կը կարծէ»։

Եթէ սոյն պատասխանը ճշմարտութեան մը հաստատութիւնը կը պարունակէ, տիկին Քամիլ Վիլիէ է արդարեւ կանանց ամենադժբաղդը. վասն զի զուխը պաչարեալ է ա՛յն մտածմամբ թէ ո՛չ մի մարդկային արարած ցաւոց բաժակէն չխմեր իրեն չափ։ Եւ սակայն, տիկին Վիլիէ դեռ քանի տարեկան չէ. ոտքը փոքր, ձեռքը նուրբ եւ յոյր, հասակը՝ բարձրեւ, մազերը՝ երկայն, մետաքսեայ եւ խարտեաշ, աչքերը՝ յոյժ գեղեցիկ, բերանը՝ չնորհալից, եւ ծնօտը՝ խոռոչաւոր. Շուտհալից, եւ ծնօտը՝ խոռոչաւոր. Շուտ-զէօլ փողոցն ունի բնակարան մը որ կը ցուցուի իբր չքեղութեան ու վայելչութեան օրինակ. տանը կառքը 15 հազար ֆրանքի եղած է. իւր զարդերը կուգան Ալանսոնէ, Անգղիայէ եւ Պրիւսէլէ. գոհարները ծախսէի ձեռքէն եղած են. չալերը Թիպէթեան ազնիւ քրտէ են. ամարանոցը Մէօտոնի անտառին մէջ իշխանական ապարան մ՛է. ուրեմն ո՞ր ձախող պարագան մոռցած է իւր կենաց մէջ ա՛յն անարկու սեւ Թիթեռնիկներն՝ որ զինքը կը ձեւացընեն կանանց ամենադժբաղդը։ Տիկին Վիլիէ վեց ամսէ հետէ սիրային ամուսնութիւն մը ըրած է, եւ կը կարծէ թէ ամուսինն ո՛չ եւս կը սիրէ զինքը. կամ համոզուած է թէ խաբուած է կարծելով դանել Լէօն Վիլիէի՝ իւր ամուսնոյն քով իւր մանկամարդ աղջկան երազոց գաղափար։ Ըստ ամենայնի ճշմարիտ եղող այս պատմութիւնը՝ զոր կը մատուցանենք մեր ընթերցողաց, կը պարունակէ կարեւոր վարդապետութիւն մը։ Առանց տուժելոյ չէ որ մանկամարդ աղջիկ մը կանգնի ընտանեաց խաղաղ եւ կրաւորական կեանքէն ա՛յն ամուսնական կեանց մէջ որ կըսկսի ջերմաբար եւ կը վերջանայ յաճախ – կրակարանին մէջ

մոլորեալ երկու խանձոզի պէս – ծուխով. երկրաւոր դրախտ՝ ընդ որ ա՛յնչափ արագաբար կանցնի մարդ, յաճախ կը բաւէ մէկ քանի ամիս դժոխոց ամենահարկուին մէջ մանելու համար։ Ամուսնութեան առաջին վեց ամսոց մէջ, բոլորովին մանկամարդ կինոջ սրտին մէջ – նաեւ ամենակատարեալ կանանց սրտին մէջ – տեղի կունենան բուռն հակազդեցութիւններ որք վատթար կերպով առաջնորդուելով կամ ստախօսութեան ճշմարտութիւնը եւ իրականութեան երեւոյթներն ընտրելու անբաւական եւ անատակ մղման մը յանձնուելով՝ կրնան վնասել յաւիտեան երջանկութեան ամենէն օրհնաւէտ ակնկալութեանց։ Ընդհանրապէս աղջկանց տրուած կրթութիւնն յոյժ անկատար եւ հաղիւ ուրուագծեալ է։ Կըզրաղինք զարդարել միտքը չնչին բաներով. ի բաց կը թողումք սրտի եւ մտաց բարոյական զարգացումը. կըրթութեան լրման գործը սովորաբար կը պահուի ապառնի ամուսնոյն. «Մեր փեսայն թող դայ կատարէ սոյն պաշտօնը» կըսեն մայրերը։ Եւ ահա մանկամարդ աղջկունք կը մանեն ամուսնական կենաց մէջ հանճարէ բոլորովին զուրկ, լի՛ ամենակեղծ գաղափարօք, կամ չաճախ կենաց պարագայներն անհատապէս կերպով անպիտանալով։ Արդարեւ լաւ պիտի լինէր եթէ ամուսինը լրացնէր իւր կինոջ բարոյական կրթութիւնն, եթէ ուղղէր կինոջ միտքը դէպ ի դեղեցիկն եւ ի բարին, եթէ զարգացընէր կինոջը սրտին մէջ իւր պարտականութեանց եւ ա՛յն մեծ դերին զգացումը զոր կատարել կոչուած է ընտանեաց եւ ընկերութեան մէջ. բայց ո՞ւր դանել ըստ բաւականի կատարելապէս ուշիմ եւ իրենց երջանկութեան բաւական խնամատար ամուսիններ որ սոյն փափուկ աշխատութեամբ զբաղին յաջողապար։ Աստկէց կը հետեւի թէ մանկամարդ կինն որոյ սիրան է իբր մի կակուղ մեղրամոմ զոր արձանագործը անփոյթ եղած է զանգանել, կառնու իւր տպաւորութիւններն ատի անտի, առանց պիտակագոտոյ կարծելքն ալ պիտի առնու եղեր։ Միւս կողմանէ, ծրբադրին ընդդիմադիրք, յորս ընդհանուր Լորտերը կը գտնուին, մասնաւոր դատարաններ ընելով ի Լոնտոն՝ առաջին ստուար բաղմութեան կը պարսաւեն զայն իբրեւ Ընդդիմադիր։

= Աւստրիոյ գահաժառանգ իշխանն՝ որ կը շրջագայէր ի Պօսնա-Հէրսէկ, վերադարձաւ ի Վիէննա։ Հէրսէկի մէջ այցելեց եւրեւելի հաստատութիւններն և հիւանդանոցը. ժողովուրդը համակրելով ի նշան մեծարանաց, նորա անցնելիք ճանապարհները դրօդերով ծածկեր է։

= Պուլղարիոյ իշխանին հայրն, Հէսի իշխանը՝ որ Վիէննա երթալով կայսրէն մեծարանօք ընդունուեցաւ, այս օրերս Միւնիխ դընացեր է։

= Մաարիսի եպիսկոպոսը, տեղւոյն Մայր Հիւեղեցւոյն մէջ, առաջիկայ հասարակութեան, ամ սոյս 5ին սպանուեր է քահանայ մը՝ որ խեղդաթար կը կարծուի։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Կ. Պոլիս 12 Ապրիլ 1886

Օսմանեան ֆոնսոլիտէ	15—31
Րումելիի Երկաթուղի Ֆրանգ	36—50
Թրամուէյ	Լ. 0. 2—85
Օսմանեան լիրան 100 դրուշէն	
Մէճիտիյէ	108— 2
Մէճայիք	98—
Հինգնոց	102—10
Վեցնոց	102—25
Րումլի թղթադրամ	9— 6
Րումլի արծաթ	89—
Ռուսիոյ Բոլ	90—20
Գաղղիական լիրա	88—39
Անգղիական »	110—24
Դրամից	51—20

Ամուսնութիւնն ընկերային ամէն պայմաններէն միակ պայմանն է որ կնոջ կը յարմարի, եւ ամուսնութիւնն է որ զկինը կընէ առն հաւասար եւ կուտայ նմա իրական արժանիք մը. այս պատճառաւ ամէն մանկամարդ աղջկունք իրենց ապագայ ամուսնոց համար ո՛ր եւ իցէ գաղափար մը չերազել չեն կարող։ Ի բաց առեալ պարագայ մը՝ այն է դրամական ամուսնութիւնն, ապառնի ամուսինը կը չանայ իւր մէջ անձնաւորել սոյն գաղափարը. դժբաղդաբար, ամուսնութենէն վերջը, փոյթ չըներ կատարել այն դերն՝ որ երբեմն ծանր եւ դժուարին էր իրեն համար։ Ուրեմն ինչո՞ւ համար բռնազբօսիլ, նուաճուիլ երբ մարդ կրնայ հրամայել։ Գալով մանկամարդ աղջկան, գովեստի՛ւք դիւթեալ, իրեն համար բոլորովին նոր եւ սրտին ուզած խօսքերով ողողեալ, խօսնայրի մը բերած ընծայներէն պատրեալ, խօսնայրին կեղծ հանգամանքներէն եւ բարոյականներ քարոզելէն դրաւեալ, ինչո՞ւ կրնայ չհաւատալ թէ արտաքուստ հրապուրիչ եւ ներքուստ ընտիր հանգամանօք օժտեալ այսպիսի խօսնայր մը կը լինի իւր երազոց գաղափարը. բայց ամուսնութեան հետեւեալ օրն իսկ իրականութեան կը փոխուի սոյն կատակերգութիւնն. ամուսնոյն ամուրի կենաց սովորութիւնք երեւան կելնեն. արձանին պատուանդանը կը չախչախի, եւ երազը կը վարատի. ո՞ւր են այն գովեստք, այն քաղցր խօսքերն, այն բարոյական քարոզներն, այն հոգածութիւնները. ամենքն ալ յօդս կը ցնդին, եւ օրէ օր նոր մոլութիւնք, նոր պակասութիւնք երեւան կուգան։ Բայց պիտի ըսեն թէ ի՞նչ, այս ալ հոգ ընելու բա՞ն է. խելացի կին մը դիւրաւ որոշում կրնայ տալ։ Այո՛, սոյն պարագային մէջ խելացի կին մը կին փորձառական մէջ խելացի կին մը կին փորձառութեան ըսել է. արդ, քանի տարեկան հասակին մէջ, կնոջ զով գըտնուած հանգամանքը սոյն փորձառութեան հանգամանքը չէ. ուրեմն սատանայն, որ ամենուրեք կը սողոսկի, կաճապարէ սոյն անգէտ կնոջ աչաց առջեւ դնել բաղդատութեան կէտ մը. եւ կինն ալ իւր կենաց ընկերին այս ամէն փոփոխութիւններն յանցապարտ անտարբերութեան մը վերագրելէն վերջը, դիւրաւ սոյն ցաւալի եզրակացութեան կը յանդի թէ «Իրեն տրուած ամուսինն իւր երազածը չէ»։ . . .

Բ.

Ահա այսպէս պատահած էր տիկին Վիլիէի։ Միակ, եւ այս պատճառաւ չփացած դուստր եռքէն հարստացած ծնողաց, որք տուած էին նմա ա՛յն արտաքին կրթութիւններէն մին որ բան մը չեն ուսուցաներ սրտին եւ կը խափտին իմացականութիւնը։ Քամիլ կարծած էր գանել ի Լէօն Վիլիէ, նորա՛ի՝ հարուստ՝ դեղեցիկ երիտասարդ, արական կատարելութեան ա՛յն պայմանն, որ աւա՛ղ միայն երազոց մէջ կը գտնուի, բայց անբիծ երեւակայութեան տէր մանկամարդ աղջկունք հաճոյք կզգան նոյն պայմանը ստեղծել ա՛յն ժամերուն յորում հոգին, խաղաղ, կը չանայ տեսնել ապագային հորիզոնները. Լէօն՝ կարի սիրահարեալ Քամիլի, ինքզինք կարծած էր կարող ամենէն դիւցազնական հաստատամտութեանց. իւր կցկցալ հանգամանաց դիմակն եղած է, նոյն ինքն իրեն համար, խարդախական իրականութիւն մը. վայրկենական փոփոխում մը գոյացած էր իւր ճաշակաց, իւր սովորութեանց եւ իւր մտաց մէջ. եւ եթէ դիպուածով բարեկամ մը ըսէր իրեն յայտնի թէ օր մը կրնար ինքն Լէօն դառնալ իւր անցելոյն սիրելեաց, պիտի չփոթէր եւ սատանայական փորձութեան հանդիպիլ պիտի կարծէր։ Սակայն սոյն երեւոյթը կատարուեցաւ մեղմիւ, առանց ցնցման, եւ կարի բնական կերպով. կրնայ նաեւ գրաւ բռնուիլ թէ Լէօն նչմարած չէ իւր դառնալն իւր անցեալ սովորութեանց. վասն զի երբեմն Քամիլի վրայ նչմարած մատանջութիւններն ու տխրութիւնները կընոջը ղպային գրգռման կը վերագրէր։

(Ա՛նցեալը յաջորդով)

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱՆՑՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏԱՀԱԿԱՆ

ՀԻՄՆԱԿԱՆ Ի 31 ՕՒՆՈՒԱՐԻ 1886

ՊԱՏԱՒԱՒՈՐ Գլուխ Գլուխ

Եւրոպիոյ–Ճապոնեան ընկերութեան	55000000	62021789	25007661	43898095	67285379	27091053	21814335	21930140	15277568	21866619	21866619
	00	38	3	10	26	39	5	8	4	76	13
Դրամագլուխ							Ձեռնարկ	Ձեռնարկ	Հոմի		
Ընկերութեան վճարեալ դրամագլուխ							Ձեռնարկ	Ձեռնարկ	Ընկերութեան հաստատութեան եւ ընկերական գործառնութեան		
Ընկերութեան պահեստի դրամագլուխ							Ձեռնարկ	Ձեռնարկ	Ընկերութեան հաստատութեան եւ ընկերական գործառնութեան		
Ընկերութեան ընդհանուր պարտք